

Sigorta kapsamındaki yurtdışı alacağının sigorta şirketince tahsil edilememesi durumunda şüpheli alacak karşılığı ayrılıp ayrılamayacağı hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	27192137-105[323-2020/547]-149355
Tarih	06.12.2022

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

Kayseri Vergi Dairesi Başkanlığı

Gelir Kanunları Grup Müdürlüğü

Sayı : 27192137-105[323-2020/547]-149355

06.12.2022

Konu : Sigorta kapsamındaki yurtdışı alacağının sigorta şirketince tahsil edilememesi durumunda şüpheli alacak karşılığı ayrılıp ayrılamayacağı hk.

İlgide kayıtlı özelge talep formu ve eklerinin incelenmesinden; birçok ülkeye ihracat yapan şirketiniz tarafından yapılan ihracatların bir kısmını ... A.Ş.'ye "Kısa Vadeli Alacak Sigortası" kapsamında sigorta ettirdiğiniz, sigorta kapsamında yurt dışına yapılan satışlardan tahsil edilemeyen alacaklarınızı ...A.Ş.'ye temlikname ile temlik ederek bedelini ...A.Ş.'ye rücu ettiğiniz, sözleşmenize göre ...A.Ş.'nin sigorta kapsamındaki tutarın % 90'a isabet eden kısmını en kısa sürede ödeyeceği, kalan % 10'luk bedelin yurt dışındaki karşı firmadan tahsil edilmesi durumunda bu bedelden tahsilat için yapılan harcamalar (dava açma, avukatlık, mahkeme masrafları vb.) düşüldükten sonra firmanıza iade edileceği belirtilerek, ...A.Ş.'nin bugüne kadar hiç tahsil edemediği veya tahsil edilip edilemeyeceği belirsiz olan % 10'luk tutar için şüpheli ticari alacak karşılığı ayrılarak gider kaydedilmesinin mümkün olup olmadığı hususunda Başkanlığımız görüşünün talep edildiği anlaşılmaktadır.

1) 213 sayılı Vergi Usul Kanununun, 7338 sayılı Kanunla değişik, 323 üncü maddesinde, "*Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla*

1. Dava veya icra safhasında bulunan alacaklar;

2. Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan (7338 sayılı kanunun 35 inci maddesiyle değişen ibare; Yürürlük: 26.10.2021) ve 3.000 Türk lirasını (534 Sıra No.lu V.U.K Genel Tebliği ile 1.1.2022'den itibaren 4.000 TL) aşmayan alacaklar; şüpheli alacak sayılır.

Yukarıda yazılı şüpheli alacaklar için değerlendirme gününün tasarruf değerine göre pasifte karşılık ayrılabilir.

Bu karşılığın hangi alacaklara ait olduğu karşılık hesabında gösterilir. Teminatlı alacaklarda bu karşılık teminattan geri kalan miktara inhisar eder.

Şüpheli alacakların sonradan tahsil edilen miktarları tahsil edildikleri dönemde kar zarar hesabına intikal ettirilir.

(7338 sayılı kanunun 35 inci maddesiyle eklenen fıkra; Yürürlük: 26.10.2021) İşletme hesabı esasında defter tutan mükellefler, yukarıdaki fıkralar kapsamında tespit edilen şüpheli alacaklarını defterlerinin gider kısmına ve bunlardan sonradan tahsil edilen miktarları ise tahsil edildikleri dönemde defterlerinin gelir kısmına, hangi alacaklara ait olduğunu gösterecek şekilde, kaydederler."

hükümleri yer almaktadır.

213 sayılı Kanunun, 7338 sayılı Kanunla değişik, bu maddesine göre, ticari ve zirai kazancın elde edilmesi veya idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla; dava veya icra safhasında bulunan alacaklarla, dava veya icra safhasında olmayan ancak yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek derecedeki teminatsız küçük alacaklar [7338 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 3.000 Türk lirasını (2022 yılı için 4.000 Türk

Lirasını) aşmayan teminatsız alacaklar] şüpheli alacak sayılmakta, bu mahiyette/şartları haiz olmayan alacaklar için ise şüpheli alacak kaydına imkân bulunmamaktadır.

Öte yandan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 183 üncü maddesinin birinci fıkrasında, "*Kanun, sözleşme veya işin niteliği engel olmadıkça alacaklı, borçlunun rızasını aramaksızın alacağını üçüncü bir kişiye devredebilir.*" hükmüne yer verilmiş olup, bu hüküm uyarınca temlik edilen alacağın, alacak talep hakkı temlik edilen firmaya geçeceğinden, Kanunun amir hükümlerine uygun şekilde temlik edilen alacak, temlik eden açısından ortadan kalkmaktadır.

Buna göre, ihracat bedellerinin alıcı firma tarafından ödenmemesi riskine karşı, özel hukuk hükümleri uyarınca yapılan sözleşmeye istinaden Eximbank'a temlik edilmesinde, alacağınızdan tarafınıza ödenmeyen kısım için 213 sayılı Kanunun 323 üncü maddesi hükümleri uyarınca şüpheli ticari alacak karşılığı ayrılması mümkün bulunmamaktadır.

2) Mezkûr Kanunun "*Değersiz Alacaklar*" başlıklı 322 nci maddesinde, "*Kazai bir hükme veya kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkan kalmıyan alacaklar değersiz alacaktır.*

Değersiz alacaklar, bu mahiyete girdikleri tarihte tasarruf değerlerini kaybederler ve mukayyet kıymetleriyle zarara geçirilerek yok edilirler.

İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerin bu madde hükmüne giren değersiz alacakları, gider kaydedilmek suretiyle yok edilirler." hükümleri yer almaktadır.

Bu madde uygulamasında, bir alacağın değersiz alacak sayılabilmesi için alacağın iş ve işletme ile ilgili olması, ticari veya zirai faaliyet sonucu olarak doğmuş bulunması, kazai bir hükme veya kanaat verici bir vesikaya göre alacağın tahsiline olanak kalmadığının anlaşılması gerekmekte olup esas itibarıyla, kaybedilmiş, tahsiline artık imkan kalmamış, değeri sıfıra inmiş alacaklar değersiz alacaklar kapsamında değerlendirilmektedir.

Kazai bir hükümden anlaşılması gereken, alacağın tahsili için kanun yollarına başvurulmuş olması, icra takibinin yapılmış bulunması, bu müracaatlar ve takipler sonunda, alacağın ödenmeyeceğine hâkim tarafından hükmedilmiş olmasıdır. Kanaat verici vesika teriminden ise ödemeyi imkânsız hale getirmiş hal ve sebepler sonucu ortaya çıkmış belgelerin anlaşılması gerekmektedir.

Bunun yanı sıra, alacağın tahsil güçlüğünün objektif ve inandırıcı belgelerle ortaya konması değersiz alacak uygulaması bakımından önem taşımaktadır. Aksi takdirde alacakların tahsilinin mümkün olmadığının takdiri mükellefe bırakılmış olacağından, böyle bir boşluk bırakmamak amacıyla kanun koyucu tarafından, değersiz hale geldiği ileri sürülen alacağın ciddi olarak takip edildiğine ilişkin çabaların kazai bir hüküm veya kanaat verici bir vesika ile tevsiki öngörülmüştür.

Ayrıca, kanaat verici bir vesikadan ne anlaşılması gerektiği hususunda mezkûr Kanunda yeterli açıklık bulunmamakla birlikte, vergi hukuku uygulaması bakımından kanaat verici vesikalara;

- Borçlunun herhangi bir mal varlığı bırakmadan ölümü veya 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 31 ve izleyen maddelerine göre mahkemelerce borçlu hakkında verilen gaiplik kararı ve mirasçılarının da mirası reddettiklerine dair sulh hukuk mahkemelerince verilmiş bulunan mirası red kararı,
- Borçlu aleyhine alacaklı tarafından açılan davayı borçlunun kazandığına dair mahkeme kararı,
- Mahkeme huzurunda alacaktan vazgeçildiğine ilişkin olarak düzenlenmiş belgeler,
- Alacaktan vazgeçildiğine dair konkordato anlaşması,
- Borçlunun dolandırıcılıktan mahkûm olması ve herhangi bir mal varlığı bulunmadığını belgeleyen resmi evrak,
- Borçlunun adresinin saptanamaması nedeniyle icra takibat dosyasının kaldırıldığını ve yasal süresi içerisinde yenileme talebinde de bulunulmadığını gösteren icra memurluğu yazısı,
- Gerek doğuşu gerekse vazgeçilmesi bakımından belli ve inandırıcı sebepleri olmak şartıyla alacaktan vazgeçildiğini gösteren anlaşmalar, (Alacaklının tek taraflı irade beyanı ile alınmasından vazgeçilen alacakların, değersiz alacak olarak zarar kaydı mümkün değildir.)
- Ticaret mahkemesince borçlu hakkında verilmiş ve ilgili masa tarafından tasfiyeye tabi tutulmuş bulunan iflas kararına ilişkin belgeler

örnek olarak sayılabilir.

Buna göre, ihracat bedellerinin alıcı firma tarafından ödenmemesi riskine karşı, ...A.Ş. ile yaptığınız Kısa Vadeli İhracat Kredi Sigortası Genel Poliçesi kapsamında ...A.Ş.'ye temlik edilen alacağınızdan tarafınıza ödenmeyen kısmın temlik tarihi itibarıyla 213 sayılı Kanunun 322 nci maddesi uyarınca değersiz alacak olarak dikkate alınması mümkün bulunmaktadır. Ancak, alacağın değersiz hale geldiği yıl hesaplarına zarar olarak yazılması gerekmekte olup, ilgili olduğu yılda zarar yazılmayan alacağın sonraki yıllarda dikkate alınması mümkün değildir.

Öte yandan, değersiz alacak olarak hesaplara intikal ettirilen ve zarar olarak kayıtlara alınan alacağın sonradan tahsil edilen miktarlarının tahsil edildikleri dönemde kar/zarar hesabına intikal ettirilmesi gerektiği tabiidir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026